

Ministerie van Justitie
Dienst Justitiële Inrichtingen

Gezondheidszorgvisie DJI

DJI

Inleiding

In het rapport Van Dinter (1995)^[1] en het rapport Zorg achter tralies (augustus 1999)^[2], zijn indertijd diverse punten aangegeven waarop verbetering te behalen valt op het gebied van de gezondheidszorg in justitiële inrichtingen. Onder andere, zo is toen geconstateerd, ontbreekt een gezondheidszorgvisie DJI.

Daarnaast zijn er nieuwe ontwikkelingen die bezinning over en visieontwikkeling op de gezondheidszorg in de justitiële inrichtingen noodzakelijk maken, zoals het veranderingsproces De Nieuwe Inrichting.

Zo is het programma Verantwoorde Medische Zorg in 2003 gestart in het Gevangeniswezen en wordt het thans DJI-breed ingevoerd. In februari 2006 is het rapport Detentie en Behandeling op Maat vastgesteld, welke leidend is voor de organisatie van de gezondheidszorg in het veranderingsproces De Nieuwe Inrichting, een proces in 2003 in gang gezet.

---

[1] Ministerie van Justitie/DJI: Zorg ingesloten. De organisatie van de medische zorg in de justitiële inrichtingen van het Gevangeniswezen. Den Haag, september 1995.

[2] Inspectie voor de Gezondheidszorg: Zorg achter tralies. Den Haag, augustus 1999.

[3] Het belangrijkste wettelijk kader voor forensische zorg is het Wetboek van strafrecht en strafvordering. Behandelingen in het kader van PIJ, TBS of ISD maatregel worden opgelegd door niet-medische professionals, waaraan ook verantwoording wordt afgelegd. De uitvoering van deze behandeling door medische professionals dient uiteraard wel te voldoen aan professionele eisen die zijn vastgelegd in de wet BIG en de Kwaliteitswet Zorginstellingen..

Het percentage gedetineerden met ernstige gedragsstoornissen, met psychiatrische stoornissen, met verslavingsproblematiek of een combinatie hiervan, is sterk toegenomen. Het is belangrijk individuele gezondheidszorg duidelijk af te bakenen van het forensische behandelaanbod.

- **Individuele gezondheidszorg:** de (gezondheids)zorg en behandeling (eerste en tweede lijns zorg) die uitgaat van de medisch-professioneel vastgestelde zorgvraag en zorgbehoefte van de individuele patiënt; doel: de patiënt genezen en/of begeleiden en/of het lijden te verzachten.
- **Forensische gezondheidszorg:** betreft de zorg en behandeling (eerste en tweede lijns zorg), door de rechtbank en in strafrechtelijk kader^[3] opgelegd, gericht op het verminderen van criminogene factoren; doel: delictrecidive en de risico's voor de maatschappij verminderen.

De Gezondheidszorgvisie DJI heeft alleen betrekking op de individuele gezondheidszorg.

De algemene doelstellingen die in de Gezondheidszorgvisie DJI zijn geformuleerd, kunnen door de sectoren Gevangeniswezen, Justitiële Jeugdinrichtingen (JJJ), TBS en de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) vertaald worden naar concreet beleid en in het meerjarenbeleidsplan van de sectoren worden meegenomen.

Missie en visie

In Nederland is de overheid verplicht maatregelen te nemen ter bevordering van volksgezondheid en individuele gezondheidszorg. Het terrein van de gezondheidszorg kent veel regelgeving, waarin is vastgelegd aan welke eisen de verschillende deelterreinen van de gezondheidszorg moeten voldoen. Het gehele stelsel van regelgeving richt zich op het bevorderen en in stand houden van een kwalitatief goede gezondheidszorg.

De wijze waarop DJI de gezondheidszorg voor ingeslotenen inhoud en vorm geeft, moet aansluiten bij de missie van DJI.

De missie van DJI luidt: **DJI levert een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen en door de aan onze zorg toevertrouwde personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen.**

De gezondheidszorg die DJI biedt levert een bijdrage aan een humane uitvoering van de straffen en maatregelen en vergroot voor de ingeslotenen de kans om na afloop van de straf of maatregel een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen.

De Gezondheidszorgvisie van DJI is: **DJI draagt in haar inrichtingen zorg voor een doeltreffende, doelmatige en op de patiënt gerichte gezondheidszorg, waarvan de kwaliteit gelijkwaardig is aan de gezondheidszorg in de vrije maatschappij, rekening houdend met de bijzondere situatie van de vrijheidsbeneming.**

DJI heeft de verplichting om aan personen die zich in detentie bevinden gezondheidszorg van goede kwaliteit te bieden. In de beginselenwetten voor de penitentiaire inrichtingen, jeugdinrichtingen en tbs-klinieken zijn artikelen opgenomen, waarin het recht op gezondheidszorg van de justitiabele en de verplichting van de directeur om hierin te voorzien, is geformuleerd.

Een belangrijke wet op het terrein van de gezondheidszorg is de Kwaliteitswet zorginstellingen (1996). Deze wet is een kaderwet die leidend is voor alle organisaties waaraan medische beroepsoefenaars zijn verbonden, dus ook voor de Dienst Justitiële Inrichtingen. Deze wet beschrijft aan welke kwaliteitseisen de aangeboden gezondheidszorg moet voldoen en legt de verantwoordelijkheid voor het aanbieden van verantwoorde zorg bij de zorgaanbieders. Onder verantwoorde zorg wordt hier verstaan: zorg van goed niveau, doeltreffend, doelmatig en patiëntgericht, en afgestemd op de reële behoeften van de patiënt. Een kernpunt van verantwoorde zorg is een systematische bewaking, beheersing en verbetering van de zorg. Normen voor de kwaliteit van de gezondheidszorg in justitiële inrichtingen liggen verder ook verankerd in nationale en internationale wet- en regelgeving, zoals het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (art. 2, 5 en 15) en internationale rechtsregels en verdragen voor de behandeling van gedetineerden zoals Standard Rules for the Treatment of Prisoners (United Nations, 1984) en de European Prison Rules (Council of Europe, 1987, 2006). Op nationaal niveau is er de Grondwet (art. 5, 10, 11 en 22 lid 1) en de nationale gezondheidszorgwetgeving.

De tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen gaat gepaard met een zorgcomponent: voor een effectieve uitvoering van straffen en maatregelen is continu een vorm van zorg nodig. Het vernieuwingstraject De Nieuwe Inrichting kenmerkt zich door een doelgroepgerichte tenuitvoerlegging, waarbij het zorgniveau op de doelgroep is afgestemd en bijzondere doelgroepen bijzondere aandacht krijgen^[4]. Ook bij een sobere wijze van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf zijn de hiervoor genoemde kwaliteitseisen aan de zorg onverkort van toepassing.

---

[4] Van basiszorg naar Penitentiaire zorg, Gw, december 2005

Beleids- doelstellingen

Het gezondheidszorgbeleid van de Dienst Justitiële Inrichtingen richt zich op vijf aandachtsgebieden met daaraan gekoppeld een aantal beleidsdoelstellingen:

Goed psychosociaal klimaat

Gezondheidszorg moet ingebed zijn in een goed psychosociaal klimaat. Schade als gevolg van het ingesloten zijn wordt zoveel mogelijk beperkt. De Dienst Justitiële Inrichtingen bevordert de kwaliteit van het psychosociale klimaat in de inrichtingen en houdt het in stand.

Zorg op maat

Het aanbod aan gezondheidszorg is zodanig, dat rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en de zorgbehoefte van de ingeslotenen en de specifieke omstandigheden van de vrijheidsbeneming. Speciale aandacht gaat uit naar ingeslotenen met psychische stoornissen en/of een verslaving.

Investeren in personeel

De Dienst Justitiële Inrichtingen streeft naar een goede kwaliteit en voldoende beschikbaarheid van beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg in de justitiële inrichtingen. Hiertoe worden eisen gesteld aan het deskundigheidsniveau, vaardigheden en attitudes in relatie tot de beroepsuitoefening. Het niveau dat verwacht wordt van het medisch en verpleegkundig personeel, zal soms uitstijgen boven het niveau zoals omschreven in de Wet BIG. Dit betekent dat in aanvulling op de eigen beroepsopleidingen, opleidingen en cursussen worden aangeboden die zijn toegespitst op het werken in een justitiële inrichting.

Infrastructuur van de zorg

De Dienst Justitiële Inrichtingen realiseert een landelijk dekkend, adequaat en samenhangend aanbod van reguliere regimes en bijzondere zorg regimes. Deze dienen een goede aansluiting te hebben op elkaar, op de Geestelijke Gezondheidszorg, op de verslavingszorg en andere gezondheidszorginstellingen en relevante nazorg te bieden na ontslag. Samenwerking met partners in de infectieziektebestrijding is gericht op de preventie van infectieziekten, het voorkomen van de verspreiding van infectieziekten zoals Aids, Tuberculose en Hepatitiden, zowel in de inrichtingen als in de vrije maatschappij. DJI streeft ernaar adequaat in te spelen op variatie en verandering in de zorgvraag, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Continuïteit van (na)zorg

Ten behoeve van de gezondheidszorg in de inrichtingen wordt gestreefd naar continuïteit van zorg door goede afstemming met samenwerkingspartners in de gezondheidszorg. Continuïteit van zorg dient primair de individuele gezondheidszorg en levert daarnaast een bijdrage aan de vermindering van delictrecidive.

De Gezondheidszorgvisie DJI, de uitgangspunten en de geformuleerde beleidsdoelstellingen, bieden een kader voor het daadwerkelijk uit te voeren gezondheidszorgbeleid. Een gemeenschappelijk en herkenbaar kader bevordert de consistentie en onderlinge afstemming van het zorgaanbod van de Dienst Justitiële Inrichtingen en maakt het mogelijk verantwoorde en toetsbare beleidskeuzes te maken.

